

Toimenpiteet EHEC-tartuntojen ehkäisemiseksi

Markku Kuusi

Kansanterveyslaitos

Infektioepidemiologian osasto

17.09.2008

- **E. coli-bakteeri, joka tuottaa shigatoksiinia (Stx1/Stx2)**
- **Lukuisia serotyyppejä, yleisin O157:H7**
- **Suomessa harvinainen, vuosittain 20–40 tapausta tartuntatautirekisteriin**
- **Vajaa puolet tartunnoista ulkomailta**
- **Kotimaiset epidemiat harvinaisia**
  - 1997 uimavesi
  - 2001 kebabliha
- **Ulkomailla tartunnanlähteitä mm.**
  - Hampurilaiset, juomavesi, tuoremehut, makkara jne.

- **Elintarvikkeiden välityksellä**
  - tuotannossa/kuljetuksessa saastunut
  - elintarviketyöntekijän saastuttama
- **Suoraan kotieläimistä**
- **Veden välityksellä**
  - Suomessa poikkeuksellista
  - Pohjois-Amerikassa useita epidemioita
- **Henkilöstä toiseen**
  - Huomattavasti herkemmin kuin salmonella
    - Pieni infektiivinen annos

- **Itämisaika yleensä 3–4 vrk (1–14 vrk)**
- **Oireet**
  - Ripuli, vatsakivut, usein kuumeeton
  - Veriripuli yleistä
- **Oireiden kesto yleensä 4–10 vrk**
- **Hemolyyttis-ureeminen sydrooma (HUS)**
  - 5–10 % sairastuneista
  - Riskiryhmiä lapset (<5 v) ja vanhukset
- **Mikrobilääkehoitoa ei pääsääntöisesti suositella**
  - Viitteitä jopa HUS-riskin lisääntymisestä

- **Yleensä loppuu nopeasti**
  - Aikuisilla n. viikko
  - Lapsilla 1/3 erittää ad 3 viikkoa
- **Pitkäaikaiskantajuus harvinaista**
- **Usein ei HUS-potilaalta enää eristettävissä**

- **Ulosteviljely**
  - Ei kuulu ulosteviljely 1 tai -3-tutkimukseen, pyydettyä erikseen
- **Suora osoitus ulosteesta**
  - PCR- tai EIA-tutkimuksella osoitetaan toksiini tai toksiinigeeni
  - Löydös varmistettava aina viljelemällä
- **Tarkempi tyypitys**
  - serotyyppitys (KTL-SUBA)
  - Muut tarkemmat tyypitykset (stx, eae-geeni etc)
  - genotyyppitykset

- **Suuri leviämiskirski**
- **Altistuneella suurentunut vakavan taudin riski**
  1. **Työ sairaalan vastasyntyneiden osastolla tai ruuan valmistuksessa**
  2. **Vesilaitoksessa välittömässä kosketuksessa jaeltavan veden kanssa**
  3. **Työssä käsitellään paljain käsin helposti pilaantuvia elintarvikkeita**
  4. **Työskentely maidonkäsittelytehtävissä tilalla, joka harjoittaa maitotuotteiden suoramyyntiä tai toimittaa maitoa meijeriin, jossa maitoa ei pastöroida**
  5. **Alle kouluikäisten lasten hoitotehtävissä**

- **Riskityöstä pidättäminen**
  - siirto tehtäviin, joissa ei tartuntariskiä tai
  - pidätetään kokonaan työstä
- **Seurantanäytteet –riskiryhmät ja päiväkotilapset**
  - EHEC-vapauden toteaminen
    - 3 peräkkäistä negatiivista näytettä (24–48 t välein)
    - 1. näytteet aikaisintaan viikko positiivisesta tuloksesta
- **Ei riskityössä ⇒ ei seurantanäytteitä**
- **Perheenjäsenet ⇒ vaippaikäiset lapset, joiden alle kouluikäisellä sisaruksella EHEC ⇒ yksi negatiivinen näyte**

- **Hygieniaopetus kaikille = hyvä käsi- ja WC-hygienia**
  - erityisesti korostettava mikäli
    - laittaa ruokaa
    - hoitaa vanhuksia tai pieniä lapsia
- **Laitoksissa ei osallistu muille tarjoiltavan ruuan/juoman valmistukseen, tarjoiluun, jakeluun**
- **Vaippaikäisiä lapsia ei uimahalliin**

- **Riskityötä tekevät**
  - Pidätetään työstä
  - Seurantanäytteet
- **Päiväkotilapset**
  - Tiedottaminen päiväkotiin
  - Ripuloivat pois hoidosta
  - Pois päivähoidosta, kunnes 3 negat näytettä
  - Käsihygienia
  - Jos useita tartuntoja, harkittava paikan sulkemista

- **Päiväkotilapset, perheenjäsenellä EHEC**
  - Tiedotus päiväkotiin
  - Vaippaikäiset oireettominakin pois hoidosta
  - 1 negat viljelynäyte
  - Jos ei vaippaikäinen, voi mennä päivähoitoon
- **Koululaiset**
  - Koulunkäynti oireiden mukaan
  - Ei ruuanlaittoa tai –jakelua koulussa

- **KTL:llä haastattelulomake**
- **Kotimainen tartunta ⇒ haastattelu**
  - Lähikontaktit
  - Eläinkontaktit
  - Riskielintarvikkeet
  - Matkailu
  - Muut altistukset

- **EHEC yleisvaarallinen tartuntatauti**
  - tutkimus, hoito, lääkkeet, eristäminen potilaalle maksuttomia
  - mikrobiologian laboratorio tekee tartuntatauti-ilmoituksen
  - lääkärin ilmoitettava tauti
- **Elintarvikkeen/veden välityksellä leviävä epidemia**
  - epäilyilmoitus Kansanterveyslaitokseen
- **Sairastunut tuotantoeläintilalla ⇒ yhteys kunnaneläinlääkəriin**